

Szanowni Państwo,

W 2025r. obchodzimy 35-lecie powstania samorządu w Polsce, co umożliwiła reforma samorządowa przeprowadzona w 1990r. Gmina Złotoryja jest trochę młodsza (28 lat), ale po kolei.

Gmina Złotoryja utworzona została w 1972 roku z trzech gromad – Złotoryi, Gierałtowca, Rokitnicy oraz osiedla Wilków.

W 1988 roku gminę połączono z miastem Złotoryja tworząc wspólną administrację miejsko – gminną. Po wspomnianej reformie samorządowej w 1990 r. powstał jeden samorząd miasta i gminy, który w 1992r. podzielono (z inicjatywy władz i mieszkańców gminy) na samodzielną gminę miejską i wiejską. Podział terytorialny dał możliwość rozwoju dla obydwu gmin na własny sposób, według własnych wizji, które w przeszłości często nie były zbieżne – bo nie mogły. Inne potrzeby mają miasta, a inne gminy wiejskie. Po podziale - władze miasta decydują o sprawach swoich mieszkańców, a władze gminy skupiają się na potrzebach terenów wiejskich – z pożytkiem dla wszystkich. Gmina Złotoryja swoim terytorium okala granice miasta Złotoryja, stąd w wielu sprawach obydwie samorządy ściśle współpracują i partnerują sobie przy realizacji wielu różnorodnych przedsięwzięć.

Na przestrzeni lat jakie minęły od ponownego utworzenia gminy wiejskiej największe zmiany nastąpiły przede wszystkim w infrastrukturze technicznej gminy. Zwodociągowane zostały wszystkie miejscowości, we wszystkich wybudowano również sieć kanalizacyjną oraz oczyszczalnię ścieków w Lubiatowie, kilka miejscowości zaopatrzone w sieć gazową. Wszędzie jest oświetlenie uliczne – obecnie wymieniane są lampy starego typu na energooszczędne, wybudowano wiele nowych dróg, inne są remontowane i planowane do remontów i modernizacji. W dwóch obrębach geodezyjnych (Nowa Wieś Złotoryjska i Prusice) dokonano scalenia gruntów – miejscowości te zyskały ład przestrzenny i w ramach prac poscaleniowych powstało wiele odcinków nowych dróg, stanowiących dojazd do pól uprawnych, a także wykorzystywane są przez mieszkańców jako ścieżki rowerowe i szlaki wycieczkowe.

Dużo zmieniło się w bazie oświatowej. Po minionych już czasach prowadzenia zespołów szkół, czy gimnazjów, obecnie w gminie funkcjonują trzy Szkoły Podstawowe

(z oddziałami i punktami przedszkolnymi), budynki szkolne zostały zmodernizowane, również pod względem termicznym, zyskały place zabaw i odnawialne źródła energii. W Szkole Podstawowej w Gierałtowiec wybudowano nowoczesną salę sportową z blokiem żywieniowym, w Wilkowie-Osiedlu funkcjonuje basen kąpielowy, zespół boisk „Orlik” i trwa budowa pierwszego w historii gminy żłobka i przedszkola, w Rokitnicy uczniowie korzystają z nowoczesnego zespołu boisk i oczekują na halę sportową - trwają zaawansowane przygotowania do budowy hali sportowej w programie „Olimpia”. Wszędzie są bardzo dobre warunki do nauczania, które sukcesywnie są ulepszane przez gminę oraz Dyrektorów szkół.

W każdej miejscowości w gminie posiadamy świetlice wiejskie, budynki są sukcesywnie remontowane i wzbogacane o nowe wyposażenie, wybudowano kilka nowych obiektów (Nowa Wieś Złotoryjska, Wysocko, Kopacz, Podolany) w planach jest również budowa dwóch kolejnych obiektów, które zastąpią dotychczasowe, ulokowane w budynkach mieszkalnych (Wilków i Rzymówka). We wszystkich miejscowościach znajdują się place zabaw, które są sukcesywnie modernizowane i wzbogacane o nowe elementy, powstają strefy relaksu i wypoczynku, siłownie zewnętrzne. Na terenie gminy działają grupy odnowy wsi i koła gospodyń wiejskich, które przyczyniają się do aktywizowania mieszkańców, kultywowania tradycji i wzbogacania oferty kulturalnej gminy. Dumą gminy jest Zespół Folklorystyczny „Złota Leszczyna”, który powstał w 2013r., wydał już 3 płyty z piosenkami własnego „pióra”, pieśniami patriotycznymi i kolędami - zespół zgodnie ze swoim mottem „swoim śpiewem uświetnia każdą imprezę” zarówno w gminie, jak i poza jej granicami. W 2024r. w Jerzmanicach-Zdroju powstał Zespół Ludowy „Zdrojanki”, który debiutował na Dożynkach Wiejskich w Jerzmanicach-Zdroju. Zespół wykonuje utwory ludowe i biesiadne, skomponowali również piosenkę o swojej miejscowości.

Reaktywowano wiele drużyn piłkarskich zrzeszonych w Ludowych Zespołach Sportowych, jednak nie wszystkie „wytrzymały” próbę czasu i obecnie aktywnie w rozgrywkach uczestniczą 4 zespoły: „Wilkowianka” Wilków, „Polonia” Ernestynów, „Lechia” Rokitnica, „Lubiatowianka” Lubiatów. Oprócz piłki nożnej kluby z terenu gminy rywalizują w piłce siatkowej - MUKS „Gwarek Wilków”, prężnie działa również UKS „Żak” z Gierałtowa reprezentując szkołę i gminę w turniejach tenisa stołowego.

Dzięki zaangażowaniu działaczy i sportowców, a także pomocy gminy kluby posiadają i modernizują szatnie sportowe, boiska sportowe są należycie zagospodarowane, tworzą wraz z infrastrukturą pomocniczą doskonałą bazę do spotkań mieszkańców oraz organizacji lokalnych uroczystości i imprez sportowych.

Nasza gmina jest również atrakcyjna i przyjazna dla miłośników kolarstwa górskiego i szosowego. Od lat organizujemy wiele wyścigów, nawet w randze Mistrzostw Polski. Najdłuższą historię ma wyścig kolarski „O Złotą Wstęgę Kaczawy”, „O Puchar Wójta Gminy Złotoryja”, czy Mistrzostwa Polski Służb Mundurowych. Od kilku lat gościmy na swoim terenie zawodników z całego kraju rywalizujących w formule Mount Bike Maraton.

Sukcesywnie rozwija się turystyka - nasza gmina leży w urokliwym zakątku Pogórza Kaczawskiego, panoramę urozmaica widoczne na horyzoncie pasmo Karkonoszy i górująca nad okolicą Śnieżką. Pogórze Kaczawskie jest wyjątkowe pod względem walorów turystycznych, krajobrazowych i geologicznych - znajdują się tutaj wygasłe wulkany. Okoliczne samorządy, instytucje i stowarzyszenia dostrzegły ten unikatowy potencjał i promują obecnie, z sukcesami, pod wspólnym logo „Krajinę Wygasłych Wulkanów”. Teren ten należy do Sieci Światowych Geoparków firmowanych unikatowym certyfikatem UNESCO, którego główną atrakcją jest położona na terenie gminy Złotoryja „Wilcza Góra”. Przez dziesięciolecia wykorzystywana górniczo – w dzisiejszej postaci jest niekiem czyli fragmentem dawnego komina wulkanicznego, zbudowanym z lawy zastygłej w przewodzie doprowadzającym do nieistniejącego już stożka wulkanicznego. Uwagę zwracają przede wszystkim niezaburzone sekcje słupów bazaltowych stojących pionowo, koncentryczny układ spękań znany jako „róża bazaltowa” oraz przecinające niezgodnie piaskowiec żyły bazaltu. Od 2023 roku miejsce jest dostępne dla turystów. Znajduje się tam wiele tablic informacyjnych opisujących miejsce. Dostępne są ławki, wiaty czy miejsce na ognisko. Planowana jest budowa wieży widokowej.

Pogórze Kaczawskie jest bardzo interesujące pod względem geologicznym. Na obszarze Partnerstwa Kaczawskiego wykonano inwentaryzację geopunktów. W ramach opracowania wytypowano i zinwentaryzowano 130 stanowisk obrazujących budowę geologiczną, aspekt geomorfologiczny oraz górnictwo 14 gmin zrzeszonych w ramach Stowarzyszenia Kaczawskiego.

Wśród wytypowanych geopunktów do inwentaryzacji znalazło się 13 obiektów z gminy Złotoryja:

- \* **Dolina Drążnicy** – Wilcza Jama, Niedźwiedzia Jama, Skalny Wodospad
- \* **Diablak** (wulkanizm kenozoiczny)
- \* **Wilkołak** (wulkanizm kenozoiczny)
- \* **Złoty las**
- \* **Krucze Skały** – Jerzmanice-Zdrój
- \* **Prusicka Góra** – Średnia Góra
- \* **Kamieniołom kredowego dolnego piaskowca ciosowego w Wilkowie** ( stoki Koziej Góry)
- \* **Cechsztyn w Leszczynie** – Ciche Szczęście (Stilles Glück)
- \* **Cechsztyn w Leszczynie** – skały podłoża metamorficznego przy drodze do Prusic
- \* **Leszczyna** – strefa uskoku Jerzmanic
- \* **Leszczyna** – żyła bazaltu
- \* **Leszczyna** – górnictwo miedzi
- \* **Leszczyna** – kamieniołomy na północ od Stilles Glück

Budujemy ścieżki rowerowe – w 2025r. zwieńczeniem wieloletnich starań będzie oddanie do użytku na terenie naszej gminy 7,8 km odcinka Cyklostrady Dolnośląskiej, łączącego naszą gminę z gminą Pielgrzymka. W niedalekich planach jest budowa trasy rowerowej typu single truck w pobliżu „Wilczej Góry” oraz trasy rowerowej biegnącej po śladzie byłej linii kolejowej z Nowej Wsi Złotoryjskiej do Zagrodna – to partnerskie przedsięwzięcie z sąsiednimi samorządami, które będą budowały kolejne odcinki trasy w granicach swoich gmin.

W ostatnich latach w gminie Złotoryja widoczny jest wzrost rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Powstają nowe domy wznoszone przez mieszkańców, ale także przez osoby spoza gminy, które nabyły działki budowlane od gminy i w obrocie prywatnym. Coraz więcej osób postrzega naszą gminę, jako przyjazne miejsce do zamieszkania i wygodnego życia. Gmina swoim terenem okala miasto Złotoryja, a z północnej części gminy blisko jest do Legnicy. Właśnie w miejscowościach w pobliżu miast odnotowano największe skupienie nowego budownictwa.

Możliwe, że rozwój budownictwa będzie panaceum na trwający od lat powolny spadek przyrostu naturalnego, a co za tym idzie – spadku liczby ludności. Dla porównania w roku 1989 liczba ludności wynosiła 7364 osób, a obecnie wynosi niepełne 6700. Spadek tej liczby poniżej progu 7000 nastąpił w 2016r.

Mimo spadku liczby ludności, co jest problematycznym trendem o większej skali, w naszej gminie rozwija się przedsiębiorczość. Na terenie byłej kopalni „Lena” ulokowanych jest kilka spółek o różnym profilu działalności, w tym znaczący producent sprzętu górniczego „Mine Master”, czy producent klawiszy do fortepianów. Na terenie gminy ulokowana jest biogazownia rolnicza, wiele firm transportowych, usługowych i rzemieślniczych. Ciekawostką jest iż na terenie gminy zarejestrowanych jest więcej firm niż w mieście Złotoryja. Jest to ważny wskaźnik rozwoju gminy, ale również niezwykle istotny element finansów gminy. Po reformie finansowania samorządów, to udziały w podatku CIT i PIT są najważniejszymi źródłami dochodów gminy. Gmina Złotoryja otrzymała wyższy udział z wpływów z tytułu CIT niż miasto Złotoryja, co oznacza, iż na terenie naszej gminy więcej firm prowadzi działalność gospodarczą. Obecnie na terenie gminy zarejestrowanych jest 458 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, najwięcej z nich – 63 w Wilkowie-Osiedlu.

Gmina Złotoryja jest jednak typową gminą rolniczą, na jej terenie znajduje się 656 gospodarstw osób fizycznych, z czego, m.in: 393 gospodarstwa o powierzchni do 5 ha, 21 gospodarstw do 50 ha i 12 o powierzchni 100 i więcej ha. Osoby prawne prowadzą 18 gospodarstw o łącznej powierzchni 1762,9 ha, z czego największe liczy 807 ha. Gospodarstwa zajmują się głównie uprawą roślin. Ciekawostką dla wielbicieli win jest fakt, iż na terenie gminy znajdują się dwie winnice: w Leszczynie i Jerzmanicach-Zdroju, wytwarzające unikalne i cenione przez znawców trunki.

Przedstawione powyżej dokonania nie byłyby możliwe do zrealizowania bez osób pracujących w urzędzie gminy, jednostkach gminnych i wszystkich osób związanych z gminą, której dobro leży im na sercu. W tym miejscu chciałbym złożyć serdeczne podziękowania Pani Marii Leśnej, która była pierwszym (i w skali kraju jednym z najdłużej piastujących ten urząd) Wójtem. To dzięki Niej, a także wzorowej współpracy z Radą Gminy, sołectwami planowanie działań przebiegało efektywnie. A ambitne zawsze plany mogły być zrealizowane

dzięki wzorowej i pełnej poświęcenia pracy Urzędników. Gmina ma bardzo obszerny zakres zadań do wykonania i te wszystkie zadania wykonują Pracownicy urzędu i jednostek. To to od ich wiedzy, doświadczenia i zaangażowania zależy efekt finalny. Naprawdę mamy się czym szczycić, gmina jest bardzo dobrze wyposażona infrastrukturalnie, na co dzień może tego nie zauważamy, ponieważ uznajemy to za oczywiste, ale obecnie naprawdę są jeszcze w Polsce miejscowości (i to w niedalekim sąsiedztwie), które nie posiadają wodociągu, kanalizacji czy oświetlenia drogowego.

Zrealizowanie tych inwestycji wymagało ogromnej pracy i ogromnych pieniędzy. Każda inwestycja realizowana w gminie współfinansowana była ze źródeł pozabudżetowych. Zawsze mieliśmy godny uznania poziom pozyskanych z zewnątrz środków na realizację wszelkich przedsięwzięć, a było to możliwe dzięki staraniom władz i pracowników urzędu.

Działalność gminy nie ogranicza się jednak tylko do realizacji zaplanowanych inwestycji, bardzo ważnym jej elementem jest efektywna bieżąca działalność, dostosowywanie się do zmian przepisów i zmieniającej się rzeczywistości, sprostanie pojawiającym się nagle problemom i wyzwaniom dnia codziennego, a także reagowanie na sytuacje kryzysowe. Ostatnie lata były szczególnie trudne. Mierzyliśmy się ze zjawiskami, z którymi nie mieliśmy wcześniej do czynienia, a musieliśmy im sprostać. Ogólnoswiatowa pandemia, która sparaliżowała wszelkie płaszczyzny życia, wybuch wojny w Ukrainie i niespotykana wcześniej fala uchodźców, których przyjęliśmy i zapewniliśmy bezpieczną przystań. Ogrom nieszczęścia dopełniła ponadto zeszłoroczna powódź, która nie dotknęła nas tak tragicznie, jak chociażby Kotlinę Kłodzką, ale również wyrządziła dużo szkód, które byłyby bardziej dotkliwe, gdyby nie udało się nam, wysiłkiem wielu osób i Służb, zabezpieczyć odpowiednio wałów przeciwpowodziowych. W niektórych miejscach brakowało naprawdę kilku centymetrów do nieszczęścia. Stan wody w Rzymówce w krytycznym momencie przekroczył 460 cm, przy stanie alarmowym określonym na 300 cm. Te wspomniane kryzysy udowodniły, że działając razem, potrafimy zrobić wiele.

Dziękuję wszystkim byłym i obecnym Pracownikom, Radnym i Sołtysom byłych i obecnej kadencji, wszystkim byłym i obecnym Dyrektorom naszych jednostek pomocniczych oraz ich Pracownikom. Dziękuję wszystkim byłym i obecnym przedstawicielom Służb wspomagających pracę gminy, Działaczom organizacji społecznych i stowarzyszeń współpracujących z gminą, dziękuję Rolnikom i Przedsiębiorcom.

Dziękuję wszystkim Tym, którzy w jakimkolwiek stopniu przyczynili się do tego byśmy, jako społeczność gminy, mogli osiągnąć to, co osiągnęliśmy. Liczę też, że z Waszą pomocą możemy zrobić jeszcze więcej.

Jan Tymczyszyn  
Wójt Gminy Złotoryja